

Крисоватий Ігор Андрійович

кандидат економічних наук, ст. викладач
кафедри економіки підприємств і корпорацій
Тернопільського національного економічного університету

АНАЛІЗ МЕХАНІЗМІВ ФІНАНСУВАННЯ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ

Одним із основних напрямків державної політики в сфері освіти є використання ефективних економічних механізмів функціонування вищої освіти, що досягається шляхом впровадження сучасних моделей фінансування, пошуком інтелектуальних ресурсів та альтернативних джерел надходжень. Також важливим є пошук новітніх моделей ефективного використання отриманих ресурсів для досягнення позитивних результатів та забезпечення високої якості освітніх послуг.

У світовій практиці існує кілька форм здійснення державного асигнування у сфері освіти [3]:

- фінансування вищого навчального закладу. Цей спосіб передбачає, що держава в особі замовника здійснює оплату освітніх послуг вузам, як виконавцям. Тобто держава, визначивши необхідну для себе кількість спеціалістів різного рівня кваліфікації замовляє їх підготовку у вищих навчальних закладах та розраховується бюджетними коштами;

- фінансування споживачів освітніх послуг. Таким чином, держава надає кошти безпосередньо студентам, а вони, на власний розсуд, обирають навчальний заклад. Дана модель фінансування стимулює вузи до підвищення своєї конкурентоспроможності та підвищенню якості наданих ним послуг.

- опосередковане фінансове забезпечення освіти. В даному випадку бюджетом країни не здійснюється пряме бюджетне асигнування, а проводиться державна підтримка шляхом кредитування, надання податкових пільг та субсидій.

З урахуванням існуючого рівня наукоємності валового внутрішнього продукту України, масштабів вітчизняного бюджетного фінансування освітніх закладів розв'язання проблем фінансування освіти повинно здійснюватись шляхом:

- підвищення конкуренції у сфері наукових досліджень і розробок у навчальних закладах шляхом спрямування додаткових бюджетних коштів на виконання проектів наукових досліджень і розробок, що відбиратимуться на конкурсній основі в рамках виконання державних наукових і науково-технічних програм, державного замовлення на створення новітніх технологій, а також грантового фінансування;

- оптимізації системи бюджетних наукових освітніх установ з урахуванням результатів їх атестації на основі незалежного оцінювання наукових результатів, кадрового та матеріально-технічного потенціалу;

- забезпечення незалежної наукової і науково-технічної експертизи проектів, що подаються на фінансування за рахунок коштів державного бюджету, розширення практики залучення до експертизи провідних іноземних експертів;

- спрощення процедур державних закупівель робіт з виконання наукових досліджень і розробок та процедур отримання грантів на виконання досліджень і розробок від міжнародних організацій;

- розмежування функцій адміністративного та освітнього управління у бюджетних освітніх установах;

- застосування економічних стимулів для суб'єктів підприємницької діяльності щодо здійснення ними інвестицій, пов'язаних із забезпеченням проведення наукових досліджень і розробок в навчальних закладах. [2]

Стан економіки України не дозволяє збільшити державні видатки на освіту, тому пріоритетним напрямком реформування розвитку освітніх послуг повинна стати оптимізація використання бюджетних коштів та створення системи управління та контролю за діяльністю освітніх установ щодо ефективності використання фінансових ресурсів держави.

Література:

1. Барр Н. Финансирование высшего образования // Университетское управление. –2006. – No3(43). – С.84 -89

2. Когут В. Оптимізація джерел фінансового забезпечення освіти в Україні / В. Когут [Електронний ресурс] // Режим доступу: naub.oa.edu.ua/2015/04/page/5/

3. Пасінович І.І. Нові механізми фінансування вищої освіти в ринкових умовах / І.І. Пасінович // Актуальні проблеми ринкової економіки / Вісник Львівського державного інституту новітніх технологій та управління імені В'ячеслава Чорновола; Редкол.: Відп. ред. Комарницький І.М. – Львів, 2008. – №3. – С.355 – 365.